

מדינת ישראל
משרד המשפטים

פרקליטות המדינה
המחלקה להנחיית התובעים
מוסמכי היועץ המשפטי לממשלה
תאריך: כ"א אב תשפ"ג
08 אוגוסט 2023
מספרנו: 799-10-2021-001062

אל: התובעים והתובעות בתחום התכנון והבנייה

שלום רב,

הנדון: אכיפת הביצוע של צווי הריסה שיפוטיים – הסדרת מנגנון מעקב ברשות האוכפת

בעקבות החלטת נציב תלונות הציבור על מייצגי המדינה בערכאות שניתנה בתלונה שעסקה בהיעדר אכיפה על-ידי ועדה מקומית ביחס לביצוע צווי הריסה שיפוטיים, נבקש לחדד את הצורך בהסדרת מנגנון מעקב אחרי קיום הצווים, לצורך שיפור יעילותה של האכיפה בתחום אחריותה של הרשות האוכפת, כמפורט להלן:

1. בתמצית, במקרה שהובא בפני נציבות תלונות הציבור על מייצגי המדינה בערכאות דובר בשני צווי הריסה שיפוטיים לפי חוק התכנון והבנייה, תשכ"ה-1965 (להלן **חוק התכנון והבנייה**), שניתנו בגזרי דין מלפני כ-15 שנים, אשר לא בוצעו על ידי הנשפטים וגם הוועדה המקומית לא עקבה אחר ביצועם ולא נקטה פעולות אכיפה נוספות. רק בשנת 2020, בעקבות תלונה, החלה יחידת הפיקוח בפעולות אכיפה ועם סיום איסוף הראיות, הועברו התיקים לבחינת התובע, שהגיש כתבי אישום בחודש אפריל 2021.

2. בהחלטתו בתלונה קבע הנציב כך:

"...מהחומר שבפניי עלה מחדל חמור, ולפיו צווים שיפוטיים להריסת מבנים שנבנו שלא כחוק, לא קוימו ולא ננקטה כלפי הפרתם פעולת אכיפה כלשהי, משך תקופה קיצונית באורכה ובלתי מתקבלת על הדעת של כ-14 שנים.

...

נוכח האמור, ומשבימים אלה עומדים ותלויים כתבי אישום כנגד המעורבים בפרשה, לא ניתן לקבוע כי התביעה המקומית לא נקטה בהליכים משפטיים לצורך הבנייה הבלתי חוקית, כנטען בתלונתך. יחד עם זאת, כאמור, לא יכול להיות חולק, כי במשך זמן בלתי סביר לא נאכפו צווי בית משפט, ובמהלך אותה תקופה ארוכה המשיכה הבנייה האסורה להתקיים באין מפריע.

באשר להתנהלותו של התובע המקומי עצמו, ..., ככלל, וידוא קיומם של צווים שיפוטיים שניתנו בגין עבירות הבנייה מצוי באחריות הפיקוח העירוני ואינו רובץ לפתחו של התובע.

עם זאת, התביעה המקומית אינה חפה מאחריותה הכוללת לוודא קיומם של הליכי אכיפה נאותים במרחב המצוי תחת סמכויותיה, ובכלל זה לדווח, כפי שנדרש ממנה, על כלל פעולת האכיפה המתבצעות מעת לעת. מהחומר שלפניי עלה, כי חרף העובדה שהקשיים שנזכרו לעיל הוצפו במספר הזדמנויות שונות לאורך השנים, לרבות בפני התביעה המקומית, לא ננקטו, משך תקופה ארוכה עד מאוד, כל הצעדים הדרושים על מנת לקדם את הנושא ולפתור את הקשיים האמורים.

3. תפיסת התפקיד של התובע, כמי שעומד בראש מערך האכיפה, מחייבת הסתכלות רחבה על תפקוד מערך האכיפה, ועל התובע לפעול במסגרת תפקידו לקידום מדיניות אכיפה ברורה, שתאפשר פעולה על פי סדר עדיפות מושכל, תיתן מענה במשאבים המוגבלים לאכיפה של צווים שיפוטיים ותבטיח קיומו של מנגנון מעקב של יחידת הפיקוח אחר ביצוע צווים שיפוטיים במועדם, ועל פי סדרי עדיפות ברורים.

עוד נזכיר, כי כיום קובע חוק התכנון והבנייה, בסעיף 254ג שבו, כי הרשות האוכפת רשאית לבצע צו שנתן בית המשפט לפי סעיף 254ב בהתקיים אחד התנאים המנויים באותו סעיף, וחשוב לעשות בכך שימוש מתאים על ידי הרשות האוכפת.

4. בעקבות ההחלטה האמורה פנינו אל הרשות לאכיפה במקרקעין לשם בחינת הוצאת הנחיות מתאימות מטעמים לגורמי הפיקוח, בהתאם לסמכות ראש הרשות לפי סעיף 204(ד) לחוק התכנון והבנייה. במענה לכך הבהירה היועצת המשפטית של הרשות לאכיפה כי משנת 2022 הרשות מקיימת ישיבות עם הוועדות המקומיות על תכניות העבודה שלהן, ובכלל זאת ביחס לנושא ביצוע צווים.

5. נוכח האמור לעיל נבקש, כי תוודאו שמדיניות האכיפה של הרשות האוכפת כוללת התייחסות לאכיפת צווים שיפוטיים ומסדירה מנגנון מעקב אחרי קיום צווים, לצורך שיפור יעילות האכיפה בתחומי האחריות של הרשות האוכפת.

בברכה,

בת-אור כהנוביץ
מנהלת המחלקה להנחיית תובעים
מוסמכי היועץ המשפטי לממשלה
בפרקליטות המדינה

העתק: היועצת המשפטית לממשלה
פרקליט המדינה
המשנה לפרקליט המדינה (עניינים פליליים)
נציבות תלונות הציבור על מייצגי המדינה בערכאות
היועצת המשפטית, הרשות לאכיפה במקרקעין